

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre 16 k.
Negyedévre 4 k.
Helyben hához hordva.
Egy évre 20 kor.
Negyedévre 5 k.
Váratlan postán szállítva.
Egy évre 24 kor.
Negyedévre 6 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hűtő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 13. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1916 január 18.

Montenegró meghódolt

Két szó — de ez a két szó a világháboruban fordulatot jelent; az esemény következményeit ma belátni még lehetetlen, de az bizonyos, hogy Montenegró meghódolása már önmagában véve rendkívül jelentős esemény, amelynek a további fejleményekre föltétlenül kihatása lesz.

A meghódolás önmagában annyit jelent, hogy ellenségeink közt Montenegró az első, mely nyíltan és fenntartás nélkül elismeri katonai felsőbbségünket és győzelmünket s levonja ebből a következtetést. Bármilyen kicsiny Montenegró, de benne van ellenségeink számra nézve óriási táborában s harcolt ellenünk, míg csak egy szikrája élt az entente győzelmi reményeinek. Montenegró királyánál senki jobban nem ismeri ellenségeink erejének valódi értékét; ha Nikita meghódol, ez egymagában is annyit jelent, hogy a négyes szövetség már Montenegrót nem képes megmenteni.

Kövess tábornok, magyar hadvezér magyar hadsereggel kényszerítette Montenegrót erre a meggyőződésre s Magyarország miniszterelnöke a magyar országgyűlésen jelentette be a világnak a magyar fegyverek győzelmének első, világra szóló következményét.

Montenegró meghódolása összes ellenségeinknek veresége. Lehetetlen, hogy ezt valamennyien ne érezzék. Minél gyengébbek, annál jobban fogják érezni — s annál nagyobb vonzóerőt fog Nikita pél-

dája reájok gyakorolni. Nemcsak Nikita népe fáradt már bele a mi megsemmisítésünkre irányuló hiábavaló küzdelembe.

Hogy Nikita meghódolásának mi volt a legközvetlen előzménye, azt a lapokból tudjuk. Rómában járt a fekete hegyek királya s ott győzött meg róla, hogy vejétől, az

olasz királytól segítségre hiába számított. Lehet, hogy a jövőre is táplál valamelyes reményeket s ezért, bár az elsők közt támadt ránk, most elsőnek hódol be ügyünk igazsága és fegyvereink ereje előtt.

Szerbia leverése nagy katonai győzelmünk volt; Montenegró meghódolása katonai és diplomáciai győzelem egyszerre. Nagy haderőnk szabadul fel s a nemzetközi helyzet további alakulásánál sulyban ismét kiszámíthatatlant nyertünk.

Montenegró bejelentette meghódolását.

Budapest, január 17. A Tiszántúl tudósítója táviratozza:

Gróf Tisza István miniszterelnök a képviselőházban bejelentette, hogy

Montenegró királya és kormánya Magyarországtól és Ausztriától külön békét kért. Hajlandók kapitulálni s a béketárgyalások megkezdésébe belemenni.

Hivatalos jelentés Montenegró kapitulációjáról.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, jan. 17. (Hivatalos.) Montenegró királya és a montenegrói kormány január 13-án az ellenségeskedés megszüntetését s a béketárgyalások folyamatba vételét kérték.

Azt jeleltük, hogy ezt a kérelmet csak azután teljesíthetjük, ha a montenegrói hadsereg feltétel nélkül leteszi a fegyvert. A montenegrói kormány tegnap feltétel nélkül való letételre irányuló követelésünket elfogadta.

HÖFER.

A szerb kormány Franciaországba menekül

Budapest, január 17. (Saját tud.) A Secolo jelentése szerint a szerb kormány Brindisiből Franciaországba megy.

CSILLAG

GYÓGYSZERTÁR

NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCZA.

Telefon Interurbán 552.

Az összes bel- és külföldi gyógy és piperecikkek kicsinyben és nagyban kaphatók.

Liszka viz szeplő ellen.

Droguinal köhögés ellen.

Pedikrol féregpor főraktára.

Elűztük az orosz Rarance vidékén állásából

Orosz hadszíntér. Budapest, január 17. (Hivatalos.) A besszarábiai és keletgalíciai határon harcra állított orosz haderők tegnap sem ismételték meg támadásaikat. Általában csend uralkodott. Csak a Rarance-től keletre fekvő vidéken üzték ki csapataink heves harcok között az ellenséget egy előretolt állásból. Betemették árkaikat és drótakadályokat létesítettek.

József Ferdinánd főherceg hadseregének területén az oroszoknak tábori őrszemeink ellen intézet három előretörését vertük vissza.

Bombáztuk az olasz táborokat Görznel.

Olasz hadszíntér. Budapest, január 17. (Hivatalos.) A tenger-melléki és tiroli arcvonal egyes pontjain a tüzérségi harcok tovább folynak.

Csapatunkat az Oslavia melletti templomdombról az ellenség tüzérségének oda összpontosított tüze miatt újra visszavettük.

A görzi szakaszon repülőink több olasz rögzített olasz léggömböt kényszerítettek leszállásra és bombákat dobtak az ellenség táborára.

Hófer. (Min. eln. sajtóosztály.)

Bombák Lens városra.

Berlin, január 17. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Lényeges esemény nem történt. Lens városában az ellenséges tüzérségi tűz 16 lakost részben megölt, részben megsebesített.

Hóvihar az orosz fronton.

Keleti hadszíntér.

Az arcvonal legnagyobb részén a hóviharak megakadályozták a harci tevékenységet. Csak egyes helyeken voltak járőr harcok.

Balkán hadszíntér.

Semmi ujság. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly, január 17. A főhadiszállásról jelentik január 11-iki kellel:

Irak-front.

Kut el Amaranál megszakításokkal egyre tart a tüzérségi harc.

Kaukázusi-front:

Az ellenség tegnap is folytatta támadásait állásunk ellen az Arras folyótól északra és délre. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett, különösen az Arras és az Id-völgy között lefolyt heves harcban.

E szakaszon csapataink, a melyek egy hét óta az ellenségnek az Id-völgy közelében álló szárnyához tartozó erős csapatait feltartóztatták, előretolt állásaikból visszamentek az Arrastól néhány kilométernyire délre fekvő állásokba. Az előretolt állásokban ember-ember ellen vívott harcokban súlyos veszteségeket okoztunk az ellenségnek. Sok fegyvert is zsákmányoltunk.

Dardanella-front:

Nincs jelenteni való.

A franciák pusztítanak Görögországban.

Lugano, jan. 17. A Corriere della Sera szalonikii jelentése megerősíti azt a hírt, hogy az angolok és franciák Kilindir állomását a levegőbe röptették. Elpusztították továbbá a tartályokat, a műszaki o-

patok által készített hidat Kilindirben és Karasuliban egyaránt és elpusztították a táviróvezetékeket is. Repülőgépek bombázták naponta a francia sereg táborát, de időnként görög katonákat is eltalálnak. Francia aviatikusok bombákat dobtak a bolgár vonalakra.

Perzsa hadüzenet Oroszország és Anglia ellen.

Konstantinápolyból jelentik: Perzsiából érkezett megbízható jelentések szerint Nisam és Saltaneh, Luristán fő kormányzója az oroszok ellen harcoló perzsa csapatok élére állott, hadat üzent Angliának és Oroszországnak és megkezdte a hadműveleteket.

A pápa reméli helyzetének megváltozását.

Lugano, jan. 17. A Corriere d'Italia, a mely közel áll a Vatikánhoz, a leghatározottabban kijelenti, hogy eddig egyik hadviselő állam sem indítványozta a Vatikánnál a béketárgyalások megkezdését és egyik sem bizta meg a pápát a béketárgyalásokon való részvételre. A pápa a maga részéről eddig csak az irányban tett lépéseket, hogy az emberiségnek a háború okozta megpróbáltatásain könnyítsen.

Ami a Szentszék jövőbeni állását illeti, arra vonatkozólag Gaspari vatikáni államtitkár a következőket jelenti ki:

— A pápa állásának jövőbeni kielégítő rendezését nem idegen fegyveres segítségtől várja. A Szentszék részéről egyetlen illetékes tényező sem tett olyan nyilatkozatot, mintha a pápa számítana arra, hogy a háború kimenetele az ő helyzetén változtatni fog. Az egyedüli, amit a Szentszék vár és remél, hogy végre megszűnjenek azok az elkerülhetetlen korlátozások, amelyeknek a pápa alá van vetve, viszont rá kell mutatni arra, hogy ezek a korlátozások nagyjában már a háború kitörése előtt is fennállottak.

Görögország helyzete válságos.

Budapest, január 17. (Saját tud.) A Frankfurter Zeitung szerint Görögország belső helyzete válságos. Az antant — úgy látszik — államcsínyt tervez.

A görögök új fővárosa Larissa lesz.

Budapest, január 17. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik: A franciák és angolok csapatokat tettek partra Athénban. — Hír szerint a görög fővárost Larissába helyezik át.

Nagyváradai küldöttség Fetser püspöknél.

— Saját tudósítónk távirata. —

Győr, január 17.

A tudóvész ellen védekező egyesület küldöttsége tegnap délelőtt 11 órakor üdvözölte Győrben Fetser Antal megyéspüspököt. A küldöttség tagjai voltak: dr. Karácsonyi János az egyesület elnöke, dr. Hoványi Géza országgyűlési képviselő, Rimler Károly polgármester, dr. Medvigy Gábor.

Dr. Karácsonyi János mondotta az üdvözlő beszédet, melynek keretében átnyújtotta a püspöknek a diszoklevelet, mely szerint az egyesület Fetser Antal püspököt tiszteletbeli elnökévé választotta. Elismerésül azért a nagy munkáért és áldozatkészségért, mellyel az egyesületet keletkezésétől kezdve támogatta. Egyben üdvözölte a püspököt névünnepe alkalmából is.

Fetser Antal meghatva válaszolt az üdvözlésre. Nagyváradra kedves visszaemlékezéseket szőtt válaszába. Megköszönte a nagyváradiak üdvözlését és hálással fogadta ezt a kitüntető megemlékezést, hogy az egyesület tiszteletbeli elnökévé választotta.

Este a püspök vacsorát adott a püspök-várban, a küldöttség tiszteletére, melyre a győri káptalan tagjai is hivatalosak voltak.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 17.

Beöthy Pál elnök féltizenegy órakor nyitotta meg az ülést.

Bródy Ernő: Miután a törvényjavaslat első szakasza szól a tisztviselők nyugdíjbiztosításáról, leghelyesebbnek tartja, ha módosítását itt terjeszti be. A miniszter felszólalásában elismerte, hogy a tisztviselők nyugdíjának biztosítása jogos és helyes. A Pénzügyminisztérium központ öt évre tervezett fennállása nem oly nehézség, a mely megakadályozhatná a tisztviselők nyugdíjbiztosítását a felszámolás utána. Minden nyugdíjintézetre különben ki kellene mondani, hogy önálló jogi személyiség, mert így nem fordulhatna elő, hogy a nyugdíjalapot bevonják az ulla ispekulációba, mint ahogy igen gyakran megtörténik.

Ezután Teleszky miniszter szakszerűleg válaszolt a felszólalásokra, amely után a szakaszt elfogadták.

Utána Tisza megtette bejelentését Montenegro kapitulációjáról, amelyet a Ház óriási lelkesedéssel fogadott.

A szünet után a harmadik szakasznál Beck Lajos és Simonyi Semadam után a vitát félbeszakították.

Bolgár Ferenc indítványozta, hogy Frigyes főparancsnokot és Kövess tábornokot táviratban üdvözöljék.

Sághy Gyula a függetlenségi párt, Rakovszky István a néppárt és Balogh Jenő miniszter a kormány nevében hozzájárul az indítványhoz.

Az ülés vége 3 órakor.

A montenegrói fegyverletétel híre a Házban

Mikor Tisza bejelentette Montenegró kapitulációját, a képviselők óriási lelkesedésben törték ki. A terem közepére vonultak és a karzattal együtt éljeneztek, majd kiözönlöttek a folyosóra. Olyan óriási volt a tolongás, hogy Tisza alig tudott az ujjongó tömegben keresztül szobájába menni.

A tömeg közrefogta **Andrássyt**, aki kijelentette, hogy **Montenegró elhatározását nagysulyunak tartja. Ez az első fecske.**

Khuen-Héderváry egy újságírónak azt mondta, hogy **Montenegró alkalmasint Itália hefelegyezésével kért békét.**

Berzeviczy Albert szerint Montenegró fegyverletételének **a kalmásint más követelményei is lesznek, mert Montenegró lépése nem képzelhető el Itália, esetleg Oroszország hozzájárulása nélkül.** A főváros lobogódszt öltött Montenegró kapitulációjának hírére.

A kultura megnyilvánulása a háboruban.

Ha majd egyszer a végére jutunk ennek a véres küzdelemnek és ismét a békének aranyos napja fog lesütni reánk, úgy bizonyára sokat fogják vitatni és feszegetni azt a mindenkit nagyon is érdeklődő témát, hogy hát a vész napjaiban, a mikor a legrefináltabb ördögölő szerszámokkal kezében állottak egymással szemben Európának művelt népei, vajjon hogyan és mily tettekben nyilvánult meg az egyes népek, nemzetek kulturérzése egymás iránt. A téma mindenesetre nagyon érdekes és rendkívüli módon tanulságos is.

A világháború izzó kohójában a küzdő nemzetek testéről csakhamar leperzselődött és leégett az a bizonyos béke-máz, mely eltakarta az egyes népekben, nemzetekben rejlő igazi értékeket avagy gonoszsgát. Csak a háború véres napjaiban ösmarhattuk meg egymást igazán és valójában. Csak most látjuk, hogy az a kép, melyből mi a béke nemzeteket ismertük, teljesen hamis és téves volt! Különösen áll ez a művelt franciák, angolok és belgákra nézve, kikről teljesen hamis öntudat élt lelkünkben.

Az olasz, orosz és szerb népben esalódtunk a legkevesebbet, mert azok nagyban és egészben véve tényleg olyanoknak bizonyultak, mint a milyeneknek ismertük őket! Nagyon jól tudtuk, hogy mit várhatunk mi a moszkita kulturától, de valóságos megdöbbenésszerű, fájdalmas meglepetés ért bennünket akkor, a mikor teljes egészében kezdett kibontakozni előttünk a híres francia és angol háborús kultura! Csak emlékezzünk vissza azokra a barbár vérengzésekre, melyek közvetlenül a háború kitörése után a művelt Belgiumban és Franciaországban történtek. Ma már hivatalos akták által rendelkezésünkre arról, hogy művelt belga urinók, hogyan szurták ki ártatlan német gyermekek szemeit ollóval és hogy hogyan vagdalták darabokra azt a szerencsétlen német származású bentes mestert, kinek egyedüli bűne csak az volt, hogy német volt! Valóban az embernek a haja szála is az égnek mered a mikor ezekben a hivatalos jellegű bűnlajstromokban lapozgat. A legnagyobb pedanteriával gyűjtötték össze a németek ezeket a vérlázító adatokat és csak olyanokat vettek föl a listába, melyek minden kétséget kizáró módon, szava hihető tekintélyes tanukkal teljes bizonyossággal megállapíthatók voltak.

Több százra megy már azoknak a köteteknek a száma is, melyekből a franciák és angolok „kulturáit” ösmarhatjuk meg. Hogy mi mindent kellett azoknak a szerencsétlen német, magyar és osztrák állampolgároknak kiállniuk, kiket a háború kitörése francia vagy angol területen talált, azt valóban még elképzelni is nehéz dolog. Egy magasrangú német államhivatalnok nevének memoirjában olvastuk pld., hogy micsoda kálváriát kellett megjárnia, míg végre több hónap elmúltával sikerült megszabadulnia. A mozgósítás hírére rendőrök hurcolták el a

szállodából a kényes dómát és egy egész hétig tartották fogva egy dohos, nedves földalatti pincehelyiségben, melyben, mint a heringek voltak összezsúfolva a különböző rangú és rendű, egészséges és beteg nők. Ellepték a tetük és férgek a Laját és testét és csak azon csodálkozik, hogy kibirta ezeket a borzadalmakat. Majd később egy kis francia faluban volt internálva, a hol csak annyiban javult a sorsa, hogy nem pincében, hanem egy törött ablakokkal és kilécs nélküli ajtókkal ellátott léghuzatos emeleti helyiségben volt többi társával összezsúfolva. Eledelel az első hetekben csupán savanyu káposztalevet és krumplit kaptak. Később azonban akadt néha-néha egy falat hus is.

Lehetetlen ezeket a memoirokat anélkül olvasni, hogy ne szorulnának az embernek kezei ökölbe. Hát ez az a híres francia kultura, amelyet annyira szerettek egyesek magasztalni! De hasonló épületes dolgokat olvashatunk a magukat a szabadság és jogok védelmezőinek hirdető angolokról is. Hát erre a kulturára bámultunk mi föl oly áhitattal, melyet különösen a franciák és angolok szerettek oly, mások által elérhetetlen magasságban levőnek feltüntetni. Már-már olyan idöket kezdünk élni, amikor a műveltség fokmérője a lötyögős bő, kockás angol ruha és az a körülmény volt, hogy vajjon pont 5 kor délután theát iszik-e az illető. Budapesten, sőt Debreczenben is még kurta korosmára is akad az ember, melyen ott díszleg a „Dining Room”, vagy „Sal a manger” fölirat, mert ez így elegáns! Vagy csak emlékezzünk vissza arra az időre, amikor a civilizált angolok és franciák színes bőrű vadembereket mérgezett nyilakkal és orgyilkos késekkel uszították rá fehér fajtestvéreikre.

Ez már igazán egy oly kvalifikálhatlan galád tett, mely a legdurvább arcul csapása az egész fehér faj kulturájának és amely tett lemoshatlan szégyenfoltot ejtett az európai nyugati kulturán. De teljesen felesleges mindezeket a dolgokat itten részletezni, hiszen mindnyájan tudjuk és látjuk ezeket a bosszuért kiáltó aljas tetteket, mely az antant hadviselési módját jellemzi. Valóságos rabló hadjáratot folytatnak ellenünk az álnokság, a hazugság és becselenség minden fegyverével. A szalonkii partraszállás, a konzuljaink letartóztatása, Korfu szigetének hazug ürügy alatti birtokba vétele, mind olyan tettek, melyekért még számolni fograk majd egyszer! Hát vajjon akad olyan naiv ember, aki elhiszi azt, hogy Korfu szigetét az „emberiesség” kényszerítő parancsára voltak kénytelenek megszállni, hogy az elgyötört szerbek ott elhelyezhetők legyenek? Hiszen egy pillantás a térképre azonnal megadja az igazi feleletet erre a galád tetre. Az Adriai tenger bejáratára van szükségük nekik, hogy ott megfelelő flotta bázist létesítsenek rabló kalandra vágyó hajóik számára.

Ezzel feleltek nek a drága vérrel elfoglalt Lovcen-hegy elfoglalására. Olyanok nek, mint a hamis kártyások, kik talteszik magukat mindenféle játékkadályon. Tiszteesség és becsület, az teljesen melléks. Minden tetteikben a célszerűségi elmélet szabályai vezetik őket. A nemzetközi jognak legelemibb szabályait is lábbal tapodják, míg mi büszkén elmondhatjuk, hogy a legféltebb gonddal óvakodunk tőle, hogy annak határozmányait megsértsük. Minket a leg-tulzottabb lovagiasság és emberséges érzések irányítottak és irányítanak ma is minden tetteinkben. Mi úgy verekszünk, mint az a lovagias ellenfélhez illik. Mi nemcsak hogy megtartjuk a lovagiasságnak minden szabályát, hanem még messze túl is megyünk ezeken. Ott volt például Putnik vajdának, a szerb fővezérnek a szabadonbocsátása. Ha Conrád vagy Falkenhayn az ő kezükbe jutott volna, úgy bizonyára ma is valamelyik fogolytáborukban innák a savanyukáposztalevet.

E sok álnoksággal és becselenséggel szemben valóban az igazságos Ur Isten örökös és örökös ma is igazságos ügyünk fölött, mely a világháború rettenetes vérengzése közepette üli igazi fölényes diadalát. Igen! a keresztény magyar és német kultura fényes győzelmét aratott már eddig is a sokat hangoztatott és mindig példaként cdaállított angol és francia kultura fölött. Mert az igazi és értékes kulturához nem elég csupán a pénz és az azzal előállítható csillogó és szemrevaló külsőségek, hanem az igazi kulturának, a szívek és lelkek legmélyéből, a rendíthetetlen vallásosságból és az emberi méltóság föléme ő érzéséből kell fakadnia, melynek minden egyes ténykedését és megnyilvánulását a krisztusi szeretet kell, hogy áthassa. Valamint a katonai érények csakis az ellenség előtt érvényesülhetnek igazán és így a csapatok igazi értéke is csak ott állapítható meg tökéletesen, úgy a kultura is csak ily sulyos idökben ragyogtathatja igazán káprázatos kincseit és részesítheti a szenvedő emberiséget összes áldásaiban. És ha végig tekintünk az elmúlt 18 hónapnak véres és kegyetlenül izgalmas eseményein, lehetetlen meg nem állapítanunk azt az elvitázzhatatlan tény, hogy a mi kulturánk, a melyet a művelt nyugat annyira lenézett, a vesznek, a leg-súlyosabb megpróbáltatásoknak az idején is sziklaszilárdan megállotta a helyét, míg ellenben ellenségeinknek kulturérzése már a legelső riadó kürt szavára megingott.

A mi kulturánk ragyogó fehér zászlója oly magasan lobog a véres csataterek fölött, hogy annak szűz fehér tisztaságán nem ejthet foltot a duló harc nyomán kiömlő vér, sár és piszok.

Ellenségeink kultur lobogóját pedig máris annyira beszennyezte a világháborúnak véres sara, hogy nagyon sok időbe és fáradságba fog kerülni, míg félig-meddig ismét fehérre moshatják azt.

Bizonyára lesznek objektív kultur történet írók a kik majd össze fogják gyűjteni azokat a vérlázító gázsgokat, melyeket ellenfeleink a civilizáció örök szégyenére elkövettek. A németek nagy császára már a háború legelején összeszedett ezekből egy szép csokrot és átküldte mutatónba Wilson elnöknek, hogy az amerikaiak is gyönyörködhessenek a nyugat európai kulturának csödjében. A védtelen polgárok, nők és szégyény ártatlan gyermekeknek kimondhatatlan szenvedései, avagy valóban vadállatias kegyetlenséggel kiontott vérei, borzalmas okmányai lesznek majd egykoron a XX. századbeli nyugat európai kultura szégyenletes cselekedeteinek.

Egy egész bűnlajstromot fognak majd ezekből az emberi méltóságot megbecselő tettekből összeállítani. De össze fogják ám gyűjteni a magyar és német kulturának lélekfölemelő szép cselekedeteit is, melyek napnál fényesebben fogják majd a világ elé állítani kulturánk nagy diadalát, mert min-

denki látni fogja, hogy a mi keresztény alapokon nyugvó kulturánk a vész pillanatában nem hogy meg nem ingott, hanem annál magasabb és meghatóbb tettekben nyilvánult meg, minél nehezebb és borzalmasabb viszonyok között kellett érvényesülnie. És mivel az európai esatatereken nemcsak a fizikai erők küzdenek egymással, hanem a szellemi, lelki és kulturális is, a legnagyobb bizakodással nézhetünk a jövőnek végső nagy eseményei elé. Hiszen egy igen fontos pontban máris teljesen megnyertük a játszmát. Hit nem sajnálatra méltó példa a francia nemzet, mely megtűr az élen egy oly bűnös vakoló kormányt, melyben még annyi erkölcsi érzék sincsen, hogy képes lenne fölemelkedni abba az ideális magasságba, a hol a római pápa gyönyörű békeimája ragyogott az egész világ fölött. Egyszerűen elkoboztatták az imát mint valami államellenes röpiratot és ezt az elkobozást meg is indokolta a kormány azzal, hogy félnek tőle, hogy az emberek még csakugyan imádkozni találnának. De még azok is, akik akartak imádkozni, azt a kifogást emelték a békeima ellen, hogy bizony ők csupán a francia nemzetért hajlandók könyörögni, nem pedig ellenségeikért is.

Mit törődik a kultur francia nép a szegény magyar és német anyák és árvák könnyeivel! Igazán megdöbbentő lelki romlottságot tár elénk e kis epizód is!

Hogy a népek és nemzetek sorsának Intézője e nagy küzdelmekben melyik félnek az oldalára állott, az ma már nem kétséges, de nem is volt kétséges soha!

Dicsőséggel és az Urnak szent nevével ajkunkon állottuk és álljuk ma is a rettenetes harcot. Igen! állani fogjuk e nagy küzdelmet utolsó csepp vérünkig és majd csak akkor fogjuk hüvelyébe rejteni a kardot, ha feladatunkat elvégezve, megteremtettük a békének biztos és szilárd alapjait. A mi kulturánk hatalmas sziklafalán törött meg idáig is az orosz tulerő minden támadása és mindaddig, míg e bevehetetlen bástya a régi Szűz Mária magyar lobogó lang, nincs aggodalomra okunk! A hatalmas orosz óriás máris erősen megingott és végül is e kemény sziklafalon fog szétloccsanni ostromba nagy feje.

A hűtlen olasz.

Aki méltó maradt hazájához.

— Saját tudósítónktól. —

Mióta Olaszország háborút üzent nekünk, a csalfaság és hűtlenség legkövetkezőbb kifejezőjének az „olasz“ szót tartjuk. Guido Paolo is olasz ember, savarallói születésű, tehát csalfa és hűtlen. Legalább is ezt bizonyítja az a feljelentés, amelyet Kovács Rebeka tett ellene a rendőrségen. — Guido Paolo, a lakótárs távolléte alatt meglept és kámforrá vált.

Az olasz háboru kitérőse óta a többi olasz alattvalóval együtt Guido Paolo is a rendőrség felügyelete alatt állott. Különbösen rendes foglalkozása volt, a villamostelepen volt alkalmazásban. Két hónap óta Kovács Rebekánál lakott. Kovács Rebeka ugyanis távol volt, mert a királyhágói székgyárban dolgozott.

Guido Paoloról mindenki jó véleményvel volt, a szomszédok meg is jegyezték, hogy szinte nem is néz ki úgy, mint egy igazi olasz. Guido maga is lenézően beszélt a hűtlen honfitársakról.

Annál nagyobb volt a Kovács Rebeka meglepetése, mikor 15-én 3 heti távolléte után hazaérkezett Királyhágóról s lakását teljesen felfogatva és kifosztva találta.

Guido Paolonak persze csak hült helye maradt. A „bűnös“ olasz összeszedte a Kovács Rebeka holmijait, fehérneműit s még a fűszekszobában felhalmozott tüzelő fát is sajnálta ott hagyni. Magával vitte, vagy legalább is eladta és megszökött.

A rendőrség most keresi Guido Paolt, aki franciául és természetesen olaszul kitűnően beszél. Alacsony, vézna, vörös haju és bajszu ember, inkább izraelita, mint olasz típus.

Patay András főispán életéből.

Érdekes reminiscencia a 70-es évekből.

Az alkotmányos élet visszaállítása után a 70-es években a magyar nemzet egy részét pesszimizmus fojtta el. Különösen az ország zilált pénzügyi viszonyai nagy aggodalommal töltötték el sokakat. Anyira erőt vett ez a pesszimizmus sokakon, még a vezető emberek közül is, hogy voltak, akik alkotmányos életünk legszebb virágát: a csemetekorát élő magyar honvédséget is fel akarták oszlatni, hogy az ország kiadásait csökkentse.

Szerencsére, a mindent lehangoló pesszimizmussal szemben a nemzet lelkeben s a nemzet vezetésére hivatott férfiakban hatalmas lángra éledt az optimizmus éltető virága.

Társadalmi életünk egyik köztisztelőben álló kiváló tagjától dr. Molnár Imre nyug. jogtanártól az akkori kort élénken jellemző következő érdekes visszaemlékezést kaptuk:

Patay András volt főispán halála a lapok szerint zavart idézett elő a városházánál, mert senki nem emlékezett vissza az ő működésére. A levéltár adataiból kellett felvilágosító adatokat kikeresni, az elhunyt volt főispán személyére nézve.

Azt hiszem nem lesz érdektelen, ha visszaidézek egy epizódot, amely Patay főispán és én közöttem csaknem egy félszázaddal ezelőtt lezajlott.

Nagyváradon a régi Sas vendéglőben — mikor még a pár évvel ezelőtt elhunyt Mezey Mihály édesatyja volt a Sas bérletje — létezett egy külön asztal, a „Miska bácsi“ asztala, amely körül foglaltak helyet ha Váradra jöttek, a vármegye akkori nagy urai a Lovassyak, Nadányiak stb., Tisza Kálmán ellenzéki pártvezérrel élőkön.

Miska bácsi rokonszenvéből, mint a Sasban étező fiatal jogtanár, én is oda kerültem a nagy uri társaságba s itt történt az a rövid párbeszéd, mely engem Patay főispánnal összehozott.

Egy alkalommal ugyanis beszédközben hivatkoztam arra, hogy 20-30 év múlva mi minden lesz Magyarországon.

Patay főispán hozzám fordulva, ezeket mondotta szavaimra:

— Hát édestanár ur, hiszi azt, hogy Magyarország még 20 év múlva is fenn fog állni?

Megdöbbenve feleltem erre a nem várt kijelentésre:

— Méltóságos Uram! ha nekem ez volna a meggyőződés, úgy fiatalságom dacára, egy pillanatig sem kívánnék tovább élni.

Látható, hogy pesszimizták mindig voltak; de ez az eset és az azóta eltelt évtizedek is bizonyítják, hogy az idealistáknak van igazuk. A 20 év már kétszer is letelt azóta s Magyarország él, áll Buda még. És ha a pesszimizták nagy száma megsokszorozottan, kishitűen hirdette is még nem rég, hogy hazánk egy másik századot meg nem él, azért még is az idealistáknak lesz igazuk, mert a haza élni és virágozni fog, míg magyar él e földön.

Optimizmusom, mely a fiatalságon tul sem hagyott el soha, öreg koromban is legdrágább kincsemet képezi.

Dr. Molnár Imre,
ny. jogtanár.

HIREK

* Kitüntetett honvédtisztek.

A hivatalos lap közlése szerint Benesch János 4. honvéd gyalogezrednél beosztott százados és Smidt Alajos 4. honvéd gyalogezredbeli népfelkelő főhadnagyot a király a hadidíszintézmény III. osztályu katonai érdemkereszttel tüntette ki. Takács József 4. honvéd gyalogezredbeli tartalékos hadnagy újjólag a legfelső dícsérő elismerésben részesült. Barna István 4. honvéd gyalogezredbeli százados, Babák András és Némény Albert és Girardy 4. honvéd gyalogezredbeli főhadnagyok és dr. Fodor József segédorvos ugyanezen ezrednél szintén Signum laudisszal lettek kitüntetve.

* A Katholikus Kör vetítőestélye. Ma, kedden délután 5 órakor Némethy Gyula dr. tb. kanonok előadást tart a Katholikus Körben ezen sokat ígérő címmel: *Belgium műkincsei*. A tanulságos, aktuális és érdekes felolvasást vetített képek illusztrálják, amelyek már megörkeztek s nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a nézőknek a német Belgium műkincseiről, építészeti, szobrászati, festészeti remekeiről megbízható s változatos utmutatást adjanak.

* A Szigligeti-Társaság felolvasása. A kultura és emberszeretet munkájából a nagyváradi Szigligeti Társaság a háboru második évében is ki akarja venni a maga részét. Jövő vasárnap kezdi meg a felolvasó üléseinek sorozatát, még pedig olyan műsorról, amely bizonyára nagy közönséget vonz a városháza dísztermébe. — Dr. Lázár Béla tanár, a kitűnő esztétikus jön ez alkalommal a Társaság meghívására Nagyváradra és két híres nagyváradi szobrászművésztől: a Kolozsvári testvérekről tart előadást, amelyet vetített képekkel fog kísélni. — Élénk örömmel fogadja közönségünk bizonyára az emelvényen E. Kovács Mariskát, akit a színpadon mostanában, sajnos, igen ritkán látunk. Kivételes művészetében legközelebb a Szigligeti-Társaság ülésén gyönyörködhetünk: a művésznő új háborus költeményeket fog előadni a legjelesebb magyar költőktől. Nadányi Zoltán, a kedves poéta új oldaláról, mint humorista mutatkozik be a közönségnek. — Az ülés délután 5 órakor lesz; belépti díj 1 korona s a jövedelem a Vörös Kereszt Egyesület javára szolgál. Jegyek a kiválóan művészies érdekességű ünnepélyre a Hegedűs-hírlap-irodában kaphatók.

Gádoson missió lesz. Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök 8 napos missiót tartat Gádoson Nyíri István lelkész kérelmére. Az alföldi nehéz körülmények miatt szükségessé, hogy az egyházi missiók tartassák. Az a tény, hogy a megye ez exponált pontján a lelki életet hátrahagyó missió tartassék. Az a tény, hogy a megye ez exponált pontján a lelki életet hátrahagyó missió tartassék. Az a tény, hogy a megye ez exponált pontján a lelki életet hátrahagyó missió tartassék.

Takarékoskodni kell a szén- és gázzal villannyal. A belügyminiszter tegnap ismét takarékoskodásra intő körrendeletet küldött minden törvényhatóság első tisztviselőjéhez. A rendeletben a szén, gáz és villannyal való feltétlen takarékoskodást ajánlja a miniszter. Különösen utasítja a törvényhatóságokat, hogy minden sulyokkal igyekezzenek odahatni, hogy a takarékoskodás lebegjen a közönség szemében. A fent elsorolt dolgok fogyasztását a közönség redukálja a lehető legkisebb mennyiségre. Az ipartelepek különösen sok megtakarítást érhetnek el. A törvényhatóságok figyelmét tehát első sorban ezekre hívja fel a miniszter. Nagyvárad városához és Biharmegyéhez tegnap érkezett meg a rendelet.

A Katholikus Népszövetség vasárnapi ünnepélye. A Katholikus Népszövetség szervezete 1916. január hó 23-án vasárnap délután a Katholikus Kőr Szent László termében ünnepélyt rendez. Az ünnepély műsora a következő:

1. a) Mendelssohn: Üdvözlés.
- b) Nyárfa erdő; magyar kettős, éneklők: *Voronyák Olga, Mayr Margit, Papp Klára és Óváry Magda*; zongorán kíséri: *Korbély Viola*.
2. Terefa a kútnál, tréfás duett; előadják: *Halász Kata és Patzko Sárika*.
3. Hol lakik a béke? Mese felnőttek számára, irja és felolvassa dr. *Dajkáné Szónyi Margit*.
4. a) Per Lasson: Crescendo zongorán előadja *Pillmann Margit*.
- b) *Grieg*: Poetische Tonbilder, zongorán előadja *Vásárhelyi Pálma*.
5. A pápa világi hatalmáról. Ünnepi beszéd, tartja dr. *Mazurek Gyula*.
6. Háboru a piacon; Terzett, előadják: *Óváry Magda, Mayr Margit és Papp Klára*.
7. Bécsi életkép, előadják *Patzko Aladár* énekesiskolájának növendékei.

Kezdeté délután 5 órákor. Belépti díj nincs, de szíves adományokat a Kath. Népszövetség céljaira köszönettel fogadnak. A tiszta jövedelem 20 százaléka háborus jótköny célra fog fordítottatni. Belépti jegyül a népszövetségi tagsági igazolvány vagy a meghívó szolgál. Szombaton, január hó 22-én délután 6 órákor ugyancsak a Kath. Kőr Szent László termében a zenei számokból jelmezes főpróba lesz, melyre az érdeklődők szívesen láttnak; belépődíj a főpróbán nincs, de adományokat a Népszövetség céljaira köszönettel fogadnak.

Dr Szokoly Tamás hazajön. Dr Szokoly Tamás ügyvéd, aki a háboru kezdeté óta teljesít katonai szolgálatot, mint főhadnagy a szerbiai harotéren lábtörést szenvedett. Kérelmére a váradi kórházak egyikében fogják ápolni s már utnak is indult Szerbiából s a napokban Nagyváradra érkezik.

Népfőkelők bemutató pótszemléje. A magyar kir. nagyvárad honvédkiegészítő parancsnokság 317-1916. sz. értesítése alapján ezennel felhívom az 1915. évi november hó 19-től 27-ig, valamint az 1915. évi december hó 18-tól 22-ig tartott népfőkelési bemutató pótszemlékről elmaradt, s Nagyváradon tartózkodó 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1892, 1893, 1894 és az 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1891, 1895, 1896 évbéli születésű népfőkelésre kötelezettek, ugyancsak az 1897 évbéli születésű népfőkelésre kötelezettek is, kik az ezen időben megtartott pótszemléken és utószemléken, valamint az 1914. év október hó 1-től 1915. év november haváig megtartott népfőkelési bemutató szemléken és utószemléken bármely okból nem jelentek meg, hogy az 1916. év. febr. hó 5-én szombaton reggel 8 órákor a Lázár Vilmos utca 3. szám alatt a régi járványkórházban levő sorozó teremben a törvényes következmények terhe alatt okvetlenül jelenjenek meg, annyival is inkább, mert az ezen utószemlékről elmaradtak karhatalommal fognak elővezettetni, s megvizsgáltatásuk végett a honvédkiegészítő parancsnokság elé állíttatni. Nagyvárad, 1916. január hó 17. *Eleméry Ferenc*, katonai tanácsnok.

Hosszu Vazul temetése. Budapesti tudósítónk jelenti, hogy Hosszu Vazul szamosujvári gör. kath. megyés püspök holtteste tegnap megérkezett Szamosujvárra, ahol az állomásnál nagy tömeg várta, élén *Radu Demeter és Freniu Valér* püspökökkel. A temetés ma, kedden lesz. A király, gróf Tisza István miniszterelnök és a bécsi pápai nuncius táviratokban kondoleáltak.

Katonai kitüntetések. A hivatalos lap a következő katonai kitüntetéseket közli: A király *Hubalowszky József* 19. tábori tüzérezredbeli főhadnagyt, *Nauländer Izidor és Holéczy Béla* 101. gyalogezredbeli tart. főhadnagykot a legfelső dícsérelésben részesítette. — *Stojkov Antal* 37. gyalogezredbeli közlegény az ezüst vitézségi érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján lett kitüntetve, mert egy tűz alkalmával a kincstári lovakat saját élete veszélyeztetésével megmentette.

Elmaradt felolvasás. *Gedeon* Alajos főreáliskolai igazgatónak tegnap délután 6 órára tervezett előadása a városháza nagytermében eszközölt javítások miatt elmaradt.

A bécsi magyarok védelme. A bécsi Magyar Dalkör igen érdekes és minden tekintetben támogatást igénylő akciót indított. Az akciónak az a célja, hogy a hadbavonult családfejtartók által Bécsben visszamaradt családokat felségélyezzék. A visszamaradt családok nagy nélkülözéseknek vannak kitéve és így minden tekintetben támogatásra szorulnak. A dalkör most nagyszabású dalestélyt rendez, amelynek az a célja, hogy a dalestély bevételét a segélyezésre fordítsák. Az estély sikerének előmozdítására tegnap Biharmegye alispánját is felkérték.

A Biharmegyei Takarékpénztár osztaléka. Értesülésünk szerint a Biharmegyei Takarékpénztár 1915. december 31-iki zárszámadási adatai keresztül mentek az igazgatóság előzetes cenzuráján és előre látható, hogy a nyílt és látens tartalékok teljesen kielégítő dotálása mellett részvényenként 12 korona 50 fillér, vagyis 5 százalékos osztalék fog megállapíttatni.

Védekeznek az árvizek ellen. A földmivélsügyi minisztertől tegnap igen fontos rendelet érkezett az összes vízszabályozó társulatokhoz és a törvényhatóságokhoz. A rendelet értelmében minden vízszabályozó társulathoz külön miniszteri biztos lesz kirendelve. A miniszteri biztosok a tavaszi oladások előtt rövid idő alatt tartoznak bejárni az összes árterületeket és gondosan megvizsgálni tartoznak, hogy a tavaszi áradások nem okoznak e kellemetlenségeket. A törvényhatóságok viszont gondoskodni tartoznak arról, hogy a tavaszi oladások alkalmával minden helyen teljes készenlétben legyenek a megfelelő közmunkák. A miniszter különösen figyelmébe ajánlja a hatóságoknak a szántóföldek védelmét.

Adományok az Ottokár hadiárvaháznak. *Gramsperger Kamill, Gramsperger Sándor és Gramsperger Lajos* 2-2 koronát, összesen 6 koronát küldtek szerkesztőségünkbe az Ottokár-hadiárvaház részére. Rendeltetési helyére juttatjuk.

Dévald Mihály meghalt. *Dévald* Mihály, városunk derék polgára életének 74. évében e hó 16-án meghalt. Három hóval ezelőtt lett beteg, s betegségét vallásos megnyugvással, türelemmel viselte el, míg a halál megváltotta szenvedéseitől. *Dévald* Dezső postafőoszt. édesttyját gyászolja az elhunytban. Az elhunyt temetése ma d. u. 3 órákor lesz a Beöthy Ödön-utca 41. sz. gyászszobából.

A család a következő gyászjelentés adta ki:

Özv. *Dévald* Mihályné szül. *Vaday* Ida valamint gyermekei fájdalomtól megtört szívvel, Isten akaratában való megnyugvással tudatják, hogy felejtethetetlen jó férj, szerető gondos apa, após, nagyapa és sógor *Dévald* Mihály f. évi január 16-án este 8 órákor 3 havi betegség után életének 74. ik, boldog házasságának 48. ik évében vallásos földi életét a halotti szentségek ájtatos felvétele után lelkét teremtőjének átadta. A megboldogult földi maradványai f. hó 18-án d. u. 3 órákor fognak Beöthy Ödön-utca 41. sz. háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a *Rulikowszky* temetőben levő családi sírhelyen örök nyugalomra tétetni. Az engedtető szentmise-áldozat f. hó 20-án d. e. 9 órákor fog a Szent László-templomban az *Ezék* Urának bemutatni. Nagyvárad, 1916. január 17. Áldás és béke poraira! özv. *Dévald* Mihályné szül. *Vaday* Ida neje. *Dévald* Dezső, *Dévald* László gyermekei. Ifj. *Dévald* László unokája. *Dévald* Dezsőné szül. *Apró* Mariska, *Dévald* Lászlóné szül. *Boros* Mariska menyei. *Vaday* János, *Suman* Ferdinánd sógorai.

Mit fognak keresni a fináncok. Most már mindenféle lejárt a gabona- és lisztszükséglet bejelentésének határideje. Ezalatt be kellett jelenteni a felesleges készletet is. Eddig még azt hitték, hogy a pénzügyőrség utján való ellenőrzés nem egyéb ijesztgetésnél. Most azonban megjelent a miniszter körrendelete, melyben részletesen intőzkedik aziránt, hogy a fináncoknak milyen uton-módon kell az ellenőrzést foganatosítani. A rendelet szerint a pénzügyőröknek kizárólag a felesleg után kell kutatni. Most már kétségtelenül megállapítható, hogy a fogyasztó közönség csakis a fölösleget volt köteles bejelenteni. A szükségletet nem tartozott bejelenteni senki. A rendelet többi része a fölösleges készletek mikénti kezelése iránt intézkedik.

* **Nincs szesz.** Gyógyszerészeti körökből kapjuk a panaszt, hogy nem kapnak a gyógytárak szeszt s nemsokára megakad az üzemük. A szesznyagkereskedőnél és gyárosnál nincsen szesz, semmi árért, ellenben ha ugyanannyi rumot rendel valaki, akkor kap szeszt. Nagyváradon ilyen visszaélést nem tudunk felfedezni, mert itt a gyáráktól nem lehet kapni spirituszt, de rumot se. Ez utóbbinak ára nincs maximumálva s így a rum literje ma 480-6 sőt 8 korona. Ezzel kombinálják egyes vidéki szeszkereskedők a spiritusz eladását, mert a spiritusz maximális ára hektoliterenként 370 korona, de a rumért 800-at követelnek. Állítólag Aradról 410 kororáért lehet szeszt kapni, de ez csak kombináció. Egyelőre ennyi az, amit megtudtunk e kérdéstről s ez kevés, mert kitűnik belőle, hogy szesz nincs s egyelőre nem is lesz.

* **A „Sajtószállítás”-hangverseny bevétele.** Pásztor Ferenc a következőkben számol be a „Sajtószállítás” hangversenyének anyagi eredményéről: Bevétel jegyekből és felülfizetésekből 2265 48 K. Kiadások 760 66 K. Tiszta bevétel marad 1504 82 korona, amely összeget a mai napon Szávay Gyula urnak, a „Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége” elnökének átutaltam. Az estélyen felülfizettek: dr. Adorján Emil a terembérből 300 K, Obrinócsák István ezredes 30 K, Radu Demeter görög katolikus püspök 25, Miskolczy Barnabás 20, Vucskics kanonok 20, dr. Fráter Imre 20, Harmathy Károly 10, Premontrei Ránd 10, Boócz Gézáné 10, dr. Karácsonyi János 10, dr. Konrád Jenő igazgató 10, Reismann Mór kir. tanácsos 8, Bozóky Gyula őrnagy 6, Kis Dávid 5, Németh István kir. tanácsos pénzügyigazgató 5, Freifeld Sámuelné 2, Kell hadnagy 2, Fekete Tivadar 2, N. N. 2, N. N. 2, N. N. 1 korona. Vaiszlovich Emil ur, a Park szálloda tulajdonosa a felmerült szállodai költségeket elengedte, illetőleg azokat a „Sajtószállítás” eljaira adományozta. — Teljes tisztelettel: Pásztor Ferenc.

* **„Most már magam is elhiszem, hogy meghaltam.”** Vasárnap délelőtt a Kiss Dávid és Társa tőzsdében egy fiatal ember szívart vásárolt. Amíg kiszolgálták, apulton heverő képes lapok közül felvett egyet és szórakozottan belenézett. De a következő pillanatban elküldte magát:

— Ejnye teringettét, most már magam is elhiszem, hogy meghaltam. Ugy-e, hogy ez én vagyok?

A Tolnai Világlap második oldalának alján egy barna fiatal ember arcképe volt az *Elcsélt Hősök* rovatában, s aláírva:

Abonyi Ernő,
hadapródjelölt. Elcsélt.

Abonyi aztán elmondta, hogy tényleg súlyosan megsebesülve maradt a harctéren s egyik bajtársa megírta hozzátartozóinak, hogy látta elcsélt. Sokáig ápolták különböző kórházakban, míg magához tért. Ezalatt egyik hozzátartozója beküldte a lapnak az ő arcképét s elfelejtkezett arról, hogy értesítse az újságot, mikor ő hazaérkezett. Egészséges, semmi baja, s igen örvend annak, hogy ezt a tévedést ő maga igazíthatja ki.

* **Egy szegény iparosnak.** Boros János 2 koronát küldött szerkesztőségünkbe annak a szegény öreg iparosnak, akinek kérelmét a közönséghez lapunk közölte. Ugyane célra Trusza Lajos nyugalmazott plebános (Félix-füredő) 5 koronát küldött szerkesztőségünkbe.

* **Gyanús katonabakkancsok.**

A cipész iparosok vasárnapi összejövetelén Illés István vidéki cipésmester felemlítette, hogy sok katonai bakkancsot lát polgári lábakon. Tisztára katonai bakkancsok ezek, s tetejében a magánforgalomban is ajánlanak olcsón katonai eredetű bakkancsokat. Ez a kis ipart érzékenyen érinti, mert azok, akik eddig náluk rendeltek cipőt, olcsó katonai bakkancsokban járnak. Sok katona a bakkancsot az asszonyának adja s ő maga cipőben jár. Ez is feltűnő, hogy asszonyok lábán bakkancs pompázik. Urán Mihály felemlítette, hogy tavaly Dévén hasonlóképp elszaporodtak a bakkancslópások, amire a katonai hatóság az utca sarkokra katonai őrszemeket állított s mindenkinél a lábáról lehuzatta a katonai bakkancsokat. (Ezt azonban aligba lehetne alkalmazni most, télen.) A cipészek ezt a kérdést a teendő intézkedések céljából jövő vasárnapra tűzték napirendre s valószínűleg a katonai hatóságok elé terjesztik megfigyeléseiket s esetleges adataikat.

* **Adomány.** Dr. Gromsperger Ferencné 4 koronát adott a váradfalvi g. kath. templom céljára. A szíves adományért ez uton is köszönetet mond az intézőség.

* **Halálozás.** Balázs András szücs-mester a Népszövetség tagja vasárnap délelőtt a templomból hazament, az utcán összeesett, meghalt. Temetése ma délután lesz a Damjanits utcai lakásából. A tragikus elhunytban Kovács Lajos kereskedő, a Népszövetség tevékeny csoportvezetője apását gyászolja.

* **Összenyomta a szekér.** Bihar-tordáról jelentik, hogy Szőke Eleknek a gőzmalomba örölni valót vitt s hogy hogyan nem, a kerekek alá került. A szekér keresztülment rajta s összenyomta. Azonnal meghalt.

* **Adományok a Vörös-Keresztnek.** Kocsis Lajos földmives Biharról 4 koronát küldött szerkesztőségünkbe a Vörös-Kereszt Egylet céljaira. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* **Megölte a pálinka.** Komádiból írják: Csányi Ferenc alkoholista csavargó az utcán összeesett. Meggyalt benne a pálinka s meghalt.

* **Külön békét fog kötni Franciország,** mert a mellfűző ipar terén teljesen legyőzte Rosenzweig Róza mellfűző salon tulajdonos, ugy az elegáns és finom kivitelben, mint az olcsó árakkal dacára az anyag drágulásának. Reklam fűző K 6—Haskötők K 3 tól. Leibchenek saját árban. Rosenzweig Róza. Szalárdi u. 9.

* **Csaiádi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 3.80. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mczifelvevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

* **Nagyothalló** és fülzugásban szenvedő olvasóink helyesen teszik, ha a fülben kívülről nem látható Thermo elektromos-hallókészüléket hordják, mely kis apparátus a hallást megjavítja, a fülzugást snűnteti. Prospektust ingyen küld Thermo-Vállalat, Budapest, Rákóczi-ut 57/b.

* **A Biharmegyei Takarékpénztár** értesíti t. ügyfeleit, hogy az 1915. évi 6%-os harmadik hadikölcsön szabad végleges kötvényei az intézet pénztáránál ma naptól kezdve kiszolgáltatnak.

* Egy középkori intelligens nő keres **háztisztviselői** állást, helyben vagy vidéken háztisztviselésben jártas. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

CIPÓ
újdonságaim megérkeztek!
Rolchard Dozsó
Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

* **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* **A legjobb, legkedveltebb,** legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, eszokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kugler, Gerteaud bombont. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, akinek Kossuth-utcai és Rákóczi uti üzletében nagy szaloncukorka vásár van. ASZÓDY-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passagébeli külön bal-konzerv üzletben az összes faju pácolt halak amelyek a húst pótolják azokivül minden-nemü kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és haretéri dobozok az üzletben megtöltetnek.

SZÍNHÁZ
Népi műsor.
Kedd: A kisaasszony férje.
Szerda: A kisaasszony férje.
Csütörtök: Tarka est.
Péntek: Tarka est.
Szombat: Tarka est.
Vasárnap délután: Tanítószó.
Vasárnap este: A Császárnő.

A kisaasszony férje.
Drégely Gábor, a Szerencse fia szerzője ismét új darabbal lépett a közönség elé és ismét teljes sikert aratott. Mesészővő képessége, színpadismerete, jellemfestő ereje, az emberi gyöngeségeket szelíden kifigurázó humora csillog új szindarabjában is, melyben megvannak a Szerencse fia összes előnyei, teljesen új köntösben. Drégely ebben az új darabjában semmiben sem ismétli önmagát és első darabjának minden előnye megvan mostani alkotásában is. Különösen előnyösen emeli őt nem egy modern magyarul író szinpadí szerző fölé jó ízlése. Ha néha egy-egy csipet kaviár van is valamelyik részletben, tohasen válik durvává. A szellemességet rem a kétértelműségben keresi s vannak igen sikerült bonmot, a melyek sziporkázását valóban élvezzi a közönség.
Általában Drégely Gábor legújabb darabját a háborus évek szinpadí termésében a legelső közé tesszük. Lyon Leát és társait az egész reklám nagydobbal együtté ré-

gen megunják és elfelejtik, mikor A kisasszony férje még mindig műsoron lesz a mai idők szinpadai terméséből.

Csak egyet szeretnénk a szerzőnek ajánlani: a kaviárból ne vegyítsen többet darabjaiba, mint legfeljebb annyit, a mennyit most beleégyített. A Szerencse fia még tudott szellemos lenni kétértelműség nélkül is. A kisasszony férje már kissé kacérkodik ezzel az iránnyal, mely nélkül némelyek derült az arccal, mely nélkül képzelni. Ne menjen séget el sem tudnak a párisi divattal; tud Drégely tovább ezzel a párisi divattal; tud szinesíteni — két darabja a bizonyosság rá — a humor tiszta fonásából is.

Természetesnek kell venniük, hogy a darab Nagyvárádon is teljes sikert aratott. A mi vigjátéki személyzetünk egyike a legjobbaknak a látható ambícióval készült is erre a bemutatóra.

Annyira jók voltak a szereplők, hogy például Tompa Béla néha a szinpadon saját partnerét is kikököntette a komolyságból kitűnő komikus alakításával. A fő női szerepet Polgár Mariska játszotta, elragadó hájossággal és közvetlenséggel. Érdemesen fejlődik Polgár Mariska tehetsége: a naiva szerepkörből szinte észrevétlenül belenő a modern társalgási szerepkörbe. Nellyje egy egész alapfelfogással, mint az egész részletek kidolgozásával elsőrangú alakítás, igazi művészi színvonalon álló érték.

Tompa Bélát kell rögtön mellette kiemelnünk. Eredeti humora, pompás jellemző képessége, a mellyel az emberi félszűzségeket ki tudja figurálni, állandó derűtséggel tartotta a közönséget. Varsa Gyula volt a „kisasszony férje“ s eleganciája, kellemes organuma és jó játéka őt is az első közémelték. Sik Rezső és H. Körössy Juli is csak teljes elismerést érdemelnek, szintegy kisebb szerepben Dózsa István. Az összjáték kifogástalanul sima, gördülékeny. A darab is, az előadás is megérdemlik, hogy telt ház nézze végig valamennyi este.

—r.

Legujabb táviratok.

...

A képviselőház üdvözlő távirata Frigyes főherceghez és Kövess tábornokhoz.

Budapest, január 17. (Saját tud.) Beöthy Pál elnök a képviselőház nevében Frigyes főherceghez intézett táviratában Montenegró fegyverletételét a világháború titáni küzködése első gyümölesének mondja.

Kövess tábornoknak a képviselőház hálaát és örömteljes üdvözlését tolmácsolják, ugyszintén Frigyes főhercegnek is.

Montenegró kapitulációjának hatása a német képviselőházban.

Budapest, január 17. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A képviselőházban az elnök felolvasta a Wolff-ügynökség jelentését Tisza mai képviselőházi bejelentéséről, amelyet a német képviselők viharos öljenzéssel fogadtak.

Montenegró fegyverletétele.

Budapest, jan. 17. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse szerint 13 ikán előszörinél megjelent két montenegrói miniszter egy órnagy kíséretében és tárgyalásba bocsájtkoztak a kapitulációról. Feltételünk volt a teljes fegyverletétel.

A montenegrói miniszterek Cetinijában maradtak. Az érintkezés velük közvetítők útján történik. Montenegró tartozik minden modern fegyvert beleértve a handzsárokat is, átadni. A montenegróiak századok, zászlóaljok és ezredek szerint lerakják a fegyvert, s a városokat, községeket és vasutakat átadni kötelesek.

NYILTTÉR.

...

Alapított 1847-ben. — Számos kitüntetés. — Több ezer elismerő levél.

ÓRÁK

ékszerek részletfizetésre

BRAUSWETTER JÁNOS, Szeged

Nagy képes árjegyzék ingyen!

Mindenféle aranytárgyakat, törött aranyat, arany pénzeket legmagasabb áron készpénzért vásárolok, kérem hozzám bizalommal beküldeni.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Ertekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: Dr. PAPP KAROLY.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK:

Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, távirat-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek; kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánházhoz; fehérnemű himzés és javításra; üzleti kiszolgálásra és cipész műhelybe. házmesternőnek: házhoz járok, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány, mindenes- és kocsisnak. Egy urinő, aki beszél németül és angolul, külföldön járt, képesítést szerzett, elvállal lakásán nőketés gyermekeket tanításra.

KERESNEK:

Vidékre fogyaszt. szövetkezetekhez egy nőszületvezetőt. Főzőnőt, szobalányt, mindenest és inast; gépmunkást és ujságkihordónőket.

Kérjük az ajánlkozókat, sziveskedjenek irodánkban naponta jelentkezni, hogy az elhelyezés felől a tájékozódás gyorsabb és könnyebb legyen.

Mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,
kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

A katolikus nővédelmi hivatalban a TISZANTÚLRA is lehet előfizetni.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Véesey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Ertekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.

NAGYOTHALLÓ?

Fülzugásban szenved?

Hallását megjavítja, fülzugását megszünteti a „Thermo elektromos hallókészülék“, mely oly kicsiny és könnyű, hogy a fülben kényelmesen, észrevétlenül hordható. Határozott előnye, hogy sajátkezűleg behelyezhető a fülbe és kívülről nem látható!

Csak nálunk kapható!

Prospektust ingyen küld Thermo-Vállalat, Budapest, Rákóczi ut 57/a. Telefon: József 52-73. Nyitva: hétköznap 9-6 óráig, vasár- és ünnepnap 10-4 óráig egyfolytában.

Lapkihordónők felvétetnek a Tiszántúl kiadóhivatalában — Szilágyi Dezső-u. 5.

Belépési felhívás.

a Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 14-ik évi társulatába.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1916. január 1 én 14. évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketakarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát hárcmóven keresztül hetenként legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van a befizetésének négyötöd részét minden kezes nélkül kölcsönkép felvenni, mely kölcsönért a legmértányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratási díj minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket posta befizetéssel (cheque) lépők útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig eszközölhetők.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet igazgatósága.

Zöldfa-u. és Szent László-tér, (Deutseh K. I.-féle ház.)

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijzat, kocsiszó és igás szerszámok, kocsilülés, lábvédők és szerszámlakok raktára.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

Hirdetmény

a nyersgummi és cummigyártmány készletek hadi célokra való igénybe vételére nézve.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, magyar kir. honvédelmi miniszterium 163 eln. 20 B. 1916 sz. rendelete értelmében a fentiekre nézve a következőket teszi közhirrre.

1. Hadi célokra igénybe vettetteknek jelentenek ki a magyar szent korona országában meglevő és alább felsorolt anyagok.

a) az összes nyers gummi készletek (mosott és nem mosott állapotban)

b) a következő méretű, új vagy még egyáltalán használható, sima vagy szeges automobil kerék gummi köpenyekre:

650x63, 650x65, 700x65, 700x80, 700x85, 710x90, 760x90, 810x90, 910x90, 710x100, 760x100, 810x100, 910x100, 765x105, 815x105, 875x105, 915x105, 815x120, 820x120, 850x120, 880x120, 290x120, 820x125, 880x125, 920x125, 820x135, 835x135, 880x135, 895x135, 930x135, 935x135, 895x145, 935x145, 895x150, 935x150, 26x2 1/2, 30x3 és 30x3 1/2

c) már nem használható (ócska) automobil kerék gummi köpenyek, bármilyen méretben.

d) mindennemű és minden méretű automobil kerék gummi tömlők (új, használt, ócska.)

e) mindennemű és méretű automobil kerék, tömör gummi abroncs (új, használt, ócska.)

Az igénybevétel a b) d) és e) pont alatti megnevezett tárgyakra kiterjed akkor is, ha azok az automobil kerekekre már fel vannak szerelve.

Az igénybevétel nem terjed ki az állam és az állami intézmények birtokában levő készletekre.

2. Ezen hadicélokra igénybe vett anyagokat tartozik a tulajdonos vagy birtokos a keresk. és iparkamaránál díjmentesen kapható bejelentő lapon a keresk. miniszter ipari és műszaki ügyosztályának (II. Lánchíd u. 1-3) bejelenteni.

Az igénybe vett készletek a 3. § ban foglalt kivételektől eltekintve el nem idegeníthetők, másnak át nem engedhetők, sem a birtokos, sem más által nem használhatók és fel nem dolgozhatók.

3. A nyers gummit feldolgozó gyárak

és automobil gummi javító műhelyek a birtokukban levő az 1. § értelmében hadicélokra igénybe vett nyersgummit valamint ócska gummit saját üzemükben a katonai igazgatóság az állam és az állami intézmények által engedélyezett rendeltetések céljára szabadon feldolgozhatják. Egyéb célokra a készleteket csak a keresk. miniszter engedélyével dolgozhatják.

A cs. és kir. hadügyminiszter ur által a gummi gyárak rendelkezésére bocsájtott nyers gummi anyagok továbbra is csak a cs. és kir. hadügyminiszter ur rendeletére használhatók fel.

Az autómobilok birtokosai a már felszerelt abroncsokat és kocsinkint egy tartályt a beszolgálhatóság napjáig használhatják, azonban más módon nem rendelkeznek vele.

A fenti határnapon túl csak a keresk. miniszter külön engedélyével használhatják. Felmentést indokolt esetben a m. kir. keresk. miniszter ur adhat.

4. §. A közérdekből üzemben hagyott gépjárművek üzemben tartásához szükséges oly gummi alkotórészek további pótlása, amelyek az 1. § értelmében igénybevételek, ha azok a szabad forgalomban beszerezhetők nem volnának, a m. kir. keresk. miniszteriumnál kérelmezendők.

5. §. A fenti cikkek birtokosai kötelesek készleteiket, amennyiben addig felmentést nem kapnak 1916 január 31-éig a cs. és kir. autómobil tárba (Budapest VI Zsolya u. 13) beszolgáltatni.

A beszolgáltató cikkek a birtokos nevét és lakhelyét feltüntetve, tartósan felerősített címkével kell ellátni.

6. §. Az átvétel bizottság útján szakértők közreműködésével történik.

Az átvett cikkekért térítés jár, melynek nagyságát a szakértői vélemény alapján az átvételi bizottság határozza meg.

A beigazolt szállítási és csomagolási költségeket a katonai igazgatóság a feleknek megtéríti.

A térítés postatakarék pénztár útján fizetetik ki.

Azi a jelen rendeletben foglaltakat meg nem tartja, 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbírsággal sújtatik.

Nagyvárad, 1916. január 13.

Rendőrfőkapitány.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 4960/1916 eln. számú rendelete folytán Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya részéről ezennel közhirrre teszem, hogy az alábbiaknak talált 43-50 éves népfelkelésre kötelezettek felülvizsgálatát a honvédelmi miniszter ur pótlólag a Nagyvárad városi sorozó járásban is elrendelte.

Ennélfogva felhívom a Nagyvárad város területén tartózkodó mindazon 1865-1872 években született B) alsóosztályú népfelkelésre kötelezetteket, akik a Nagyváradon 1915. évi szeptember 27-től október 6-ig tartott népfelkelő bemutatkozó szemlén, valamint a november 19-27 napjain és december 18-22 napjain megtartott pótszemlén alkalmasnak nyilvánítottak, hogy a népfelkelési felülvizsgálatra leendő összeírásuk végett 1916. évi január hó 15-től (szombat) 1916. évi január 22-ig (szombat) bezárólag Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztályánál a saját érdekében is okvetlenül jelentkezzenek annyival is inkább, mert a felülvizsgálaton meg nem jelent népfelkelésre kötelezettek ismételtelen nem fognak megidéztetni, miután a meg nem jelentek felülvizsgálata teljesen elmarad.

Az összeírásra jelentkező népfelkelésre kötelezettek a bemutatkozó szemlén annak idején kapott igazolványi lapot magukkal hozni kötelesek.

Figyelmeztetem a jelentkezésre felhívottakat, hogy az összeírásra kitűzött fentírt határidőben annál is inkább pontosan jelentkezzenek, mert a később jelentkezőknek felülvizsgálatra való előállítására — a rendelkezésre álló idő rövidségére tekintettel — nem történhet meg.

A népfelkelési felülvizsgálat ugyancsak az 1916. évi január hó 27., 28., 29., 30., 31. és február 1. napjain fog megtartatni a Lázár Vilmos-utca 3. sz. a. (volt esendőiskola) levő sorozó helyiségben.

Arra nézve, hogy mely évfolyambeliek mely napon tartoznak megjelenni a felülvizsgálaton, — később kibocsátandó külön hirdetmény fog tájékoztatót nyújtani.

Nagyvárad, 1916 január 14.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyi tanácsnok.